

Till

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Ert diarienummer: U2025/00740

Yttrande över betänkandet Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

Inledning

Föräldraalliansen Sverige är en partipolitiskt obunden riksorganisation som företräder föräldrar och vårdnadshavare i frågor som rör barns och ungas utbildning, välmående och trygghet. Vi verkar för att stärka föräldrars delaktighet i skolan och för att alla elever ska ges likvärdiga förutsättningar till kunskap, utveckling och en trygg skolgång.

Vår utgångspunkt är att staten och vårdnadshavare delar samma grundläggande målsättning: att främja barns och elevers allsidiga utveckling, lärande och hälsa. Det mest naturliga och verkningfulla sättet att nå detta mål är genom ett gemensamt ansvarstagande mellan hem och skola. För att samarbetet ska bli meningsfullt och långsiktigt hållbart behöver det ske på ett strukturerat, ömsesidigt respektfullt och förtroendefullt sätt – där både professionens och föräldrarnas perspektiv tas tillvara.

Övergripande synpunkter

I detta betänkande föreslås inskränkningar i kontakten mellan skola och vårdnadshavare, bland annat genom att skolor ges möjlighet att själva avgöra när och hur information lämnas. Begreppet "*fortlöpande informera*" tas bort, vilket försvagar skyldigheten till kontinuerlig kommunikation med hemmet. Samtidigt föreslås att den individuella utvecklingsplanen (IUP) begränsas i omfattning, byter namn till "*kunskapsutvecklingsplan*", och endast ska omfatta akademiska prestationer – inte elevens sociala utveckling eller trivsel. Antalet utvecklingssamtal minskas dessutom från minst två till ett per läsår.

Denna utredning bör inte ses isolerat, utan förstås i kontexten av flera andra nyligen publicerade betänkanden från Utbildningsdepartementet. Ett gemensamt drag i dessa är en strävan att stärka skollära och personalens befogenheter. Det riskerar att rubba maktbalansen i skolan på ett

sätt som underminerar de demokratiska och pedagogiska fundament som skollagen, läroplanen och barnkonventionen vilar på.

Sammantaget präglas utredningarna mer av ambitionen att minska lärarnas arbetsbelastning och öka deras autonomi än av ett tydligt fokus på att höja kvaliteten i undervisningen och förbättra elevernas studieresultat. Att förbättra lärarnas arbetsvillkor är både nödvändigt och önskvärt – men det måste ske med utgångspunkt i skolans huvuduppdrag: att ge alla elever en likvärdig och högkvalitativ utbildning.

Föräldraalliansen Sverige anser att ett välfärdsland som Sverige har både resurser och ansvar att samtidigt förbättra skolpersonalens arbetsvillkor och bevara samt utveckla elevernas och vårdnadshavarnas rätt till information, insyn och delaktighet – samt att stärka samverkan mellan hem och skola.

Föräldraalliansen Sveriges ställningstagande i korthet

- Elever och vårdnadshavare ska fortlöpande informeras om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling.
- Utvecklingssamtalen skall vara minst ett per termin.
- Den skriftliga utvecklingsplanen ska fortsatt innehålla information om elevens sociala situation och mående.
- Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas.
- Formuleringen i 1 kap. 5 § skollagen ”Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.” ska kvarstå utan ändring.
- Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.
- Bestämmelserna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över och samordnas med övriga regler i skollagen.
- Lärares och förskollärares undervisningsuppdrag och undervisningstid ska regleras.
- Förskollärares, och lärares fritidslärares tid för planering och uppföljning ska regleras.
- Huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att kunna organisera förskole- och skolenheter utifrån en infrastruktur med nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete.
- Huvudmannen ska säkerställa att verksamheterna ges erforderliga resurser och andra nödvändiga förutsättningar för att fullfölja sitt uppdrag.

Synpunkter på förslagen

6.3 Förslag om att informera om utveckling

6.3.1 Förslag om att informera vid tillfällena som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan

Utredningens förslag på ändring i skollagen: 3 kap. 3 § skollagen⁹⁵ ändras. Ordet *fortlöpande* i bestämmelsen tas bort. Vårdnadshavare för ett barn i förskolan och eleven och elevens vårdnadshavare i vissa skolformer och fritidshemmet ska informeras om barnets eller elevens utveckling *vid tillfällena som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan*. Ändringen omfattar förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Utredningens förslag på ändringar i läroplanerna: Formuleringen *Läraren ska samverka med och förlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling* i läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, special-skolan och sameskolan⁹⁶ ändras till att *Läraren ska samverka med föräldrarna och vid tillfällena som bestäms av skolan informera dem om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling*.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

Vårdnadshavare och skola har ett gemensamt ansvar för elevens skolgång. Det mest naturliga är då att skola och vårdnadshavare samverkar kring detta. Grunden i en väl fungerande samverkan är att man har god tillgång till information.

Detta kommer också till uttryck i ”Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)” där det föreslås att det i läroplanerna ska regleras att en god samverkan mellan vårdnadshavarna och skolan är central för elevernas utveckling, trygghet och självkänsla (4.3).

6.3.2 Förslag om att informera om studieresultat, framgångar och utvecklingsbehov

Utredningens förslag: Formuleringen *Läraren ska med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål förlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov i läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan* ändras till att *Läraren ska informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov*.

Formuleringen *Läraren ska förlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna i läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan* ändras till att *Läraren ska ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna*.

Formuleringen *Läraren ska förlöpande ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna i läroplanen för vuxen-utbildning* ändras till att *Läraren ska ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna*.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

Med utgångspunkten att samverkan mellan vårdnadshavare, elev och skola är gynnsamt för elevens skolframgång, utveckling och trygghet bör läraren fortsatt, förlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov.

Ett sätt att lösa frågan kan vara att man på förhand kommer överens om med vilken regelbundenhet och i vilken form som informationen bör lämnas.

6.3.3 Förslag om samtal om barnets utveckling i förskolan

Utredningens förslag: 8 kap. 11 § skollagen¹⁰¹ ändras. Ordet *fortlöpande* i bestämmelsen tas bort. Personalen i förskolan ska *föra samtal* med barnets vårdnadshavare om barnets utveckling.

Formuleringen *Arbetslaget ska fortlöpande föra samtal med barns vårdnadshavare om trivsel, utveckling och lärande* i förskolans läroplan¹⁰² ändras till *Arbetslaget ska föra samtal med barns vårdnadshavare om barnets trivsel, utveckling och lärande*.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

I förskolan sker dagliga möten mellan personal och föräldrar. Det skapar unika möjligheter till samtal kring barnens utveckling. Detta ser vi som en tillgång.

6.3.4 Bedömning om uppdrag om riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation

Utredningens bedömning: Ett uppdrag bör ges till Skolverket om att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation.

Föräldraalliansen Sverige delar utredningens bedömning.

6.4 Förslag om utvecklingssamtal

6.4.1 Förslag om att minska antalet utvecklingssamtal till minst ett per läsår

Utredningens förslag: Utvecklingssamtal i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska äga rum minst en gång per läsår.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

Utvecklingssamtalet är en viktig och formaliserad del av samverkan mellan hem och skola. Den föreslagna formuleringen riskerar att tolkas som en regel. Med bara ett utvecklingssamtal per läsår minskar kvalitet i samverkan mellan hem och skola.

6.5 Förslag om skriftliga kunskapsutvecklingsplaner

6.5.1 Förslag om att förtydliga syftet med de skriftliga utvecklingsplanerna

Utredningens förslag: Skriftlig individuell utvecklingsplan ska byta namn till skriftlig kunskapsutvecklingsplan. Innehållet i planen ska koncentreras till kunskapsutveckling. Möjligheten att även föra in omdömen om elevens utveckling i övrigt i planen tas bort.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

Barns och elevers sociala utveckling och mående är central för elevens kunskapsutveckling. Det är därför av stor vikt att också de aspekterna finns med i den individuella utvecklingsplanen.

Förbundets erfarenhet från olika verksamheter visar att när den individuella utvecklingsplanen används som ett aktivt verktyg, med regelbundna avstämningar, ökar möjligheterna till förbättrade studieresultat.

Föräldraalliansen Sverige anser också att den individuella utvecklingsplanen ska ägas av eleven. Och därmed inte kunna vara en allmän handling.

6.6.1 Bedömning om att ta bort regleringen av ”extra anpassningar”

Utredningens bedömning: Regleringen av stöd i form av ”extra anpassningar” bör tas bort ur skollagen. Stödinsatser som ges inom ramen för den ordinarie undervisningen kan benämnas ”stöd”.

Stödinsatser bör beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier.

Föräldraalliansen Sverige delar inte utredningens bedömning och konstaterar att utredningen ”Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44)” särskilt behandlar denna fråga.

6.7 Förslag om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas

Utredningens förslag: Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

Förbundet vill också framhålla vikten av vårdnadshavares tillgång till, och kunskap om de digitala verktygen beaktas i utredningen.

6.8 Bedömning om systematiskt kvalitetsarbete

Utredningens bedömning: Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten bör aktivt verka för att information om, och stöd för, arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal som förskollärare och lärare.

Föräldraalliansen Sverige delar utredningens bedömning att arbetet med systematiskt kvalitetsarbete inte ska skapa onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation.

7.4 Förslag om att minska krav på dokumentation och tydliggöra personalens ansvar att agera

7.4.1 Personalens ansvar för att uppmärksamma och hantera kränkande behandling ska tydliggöras

Utredningens förslag: Personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Bestämmelsen formuleras om i syfte att förtydliga att ansvaret innefattar att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling. Utöver skolväsendet gäller den nya bestämmelsen även i annan verksamhet enligt skollagen.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

Förbundet anser att formuleringen i 1 kap. 5 § skollagen ska kvarstå utan ändring. Av Skollagens inledande bestämmelser, utformningen av utbildningen framgår den värdegrund som skolväsendet vilar på. Där bör det fortsatt framgå att "Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling."

7.4.2 Anmälningsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig eller upprepad

Utredningens förslag: 6 kap. 10 § skollagen ändras.

Personalens anmälningsskyldighet ändras till en informationsskyldighet.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslagen.

Även om de föreslagna ändringarna är av språklig karaktär är det väsentligt att det inte råder någon tvekan om att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Förbundet anser därför att anmälningsskyldigheten inte bör begränsas i syfte att "spara" på lärares arbetstid.

7.4.3 Kravet på samband med verksamheten ändras till i verksamheten

Utredningens förslag: Skyldigheten att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling gäller om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten.

Föräldraalliansen Sverige avstyrker förslaget.

Skyldigheten att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling gäller om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska naturligtvis gälla under den tid då skolan har tillsynsansvar över eleverna. Och det bör också gälla om en elev utsätts för kränkande behandling av en elev i samma skola eller klass, även om det sker utanför den tid då skolan har tillsynsansvaret.

7.5.1 Bestämmelserna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över och samordnas med övriga regler i skollagen

Utredningens bedömning: Reglerna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero. En sådan samordning kan underlätta arbetet och minska riskerna för dubbelarbete och dubbeldokumentation.

Föräldraalliansen Sverige delar utredningens bedömning.

7.5.2 Möjligheten att samordna det regelverk som styr arbetet mot kränkande behandling och det som styr arbetet mot diskriminering behöver utredas vidare

Utredningens bedömning: Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas i syfte att frigöra tid för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag.

Föräldraalliansen Sverige delar delvis utredningens bedömning.

Att arbeta mot kränkande behandling och diskriminering är viktigt. Om arbetet kan samordnas och effektiviseras kan det finnas fördelar i det. Syftet ska dock inte vara att frigöra tid för lärares undervisningsuppdrag utan att färre barn ska utsättas för kränkningar.

7.5.3 Möjligheten för barn och elever att få skadestånd och barn- och elevombudets roll bör följas upp och utredas vidare

Utredningens bedömning: Barn- och elevombudets roll samt möjligheterna att få skadestånd om någon i personalen åsidosätter bestämmelserna om kränkande behandling i 6 kap. skollagen behöver utredas vidare.

Föräldraalliansen Sverige delar utredningens bedömning.

8.2.1 Förslag om att lärares och förskollärares undervisningsuppdrag regleras

Utredningens förslag: Lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska definieras i skollagen. I undervisningsuppdraget ingår undervisning samt planering och uppföljning av undervisningen.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslagen.

8.2.2 Tiden för lärares undervisningsuppdrag ska viktas med hänsyn till olika förutsättningar

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.2.3 Förslag om högsta omfattning av lärares undervisningstid

Utredningens förslag: Vid heltidstjänstgöring ska en lärares planerade undervisningstid under ett läsår som *högst* vara inom definierade intervall.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.2.4 Förslag om tid för planering och uppföljning av undervisningen

Utredningens förslag: Lärares och förskollärares undervisningsuppdrag regleras. ska det som huvudregel avsättas tid som *minst* motsvarar undervisningstiden.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.2.7 Förslag om minsta tid för planering och uppföljning för lärare i fritidshem

Utredningens förslag: För lärare ska det vid heltidstjänstgöring i fritidshemmet avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen i fritidshemmet.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.2.8 Förslag om minsta tid för planering och uppföljning för förskollärare i förskolan

Utredningens förslag: För förskollärare ska det vid heltidstjänstgöring i förskolan avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.3 Förslag om att förtydliga rektorns ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag

Utredningens förslag: I samtliga läroplaner regleras att rektorn ansvarar för att förskollärare och lärare ska ges förutsättningar för att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.4 Bedömning om att undervisningsuppdraget förutsätter andra viktiga roller och kringfunktioner

Utredningens bedömning: Huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att kunna organisera förskole- och skolenheter utifrån en infrastruktur med nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete.

Föräldraalliansen Sverige delar utredningens bedömning.

Det är fundamentalt för kvaliteten inom utbildningsväsendet att huvudmannen säkerställer att verksamheterna ges erforderliga resurser och andra nödvändiga förutsättningar för att fullfölja sitt uppdrag. Ett flertal nyligen publicerade betänkanden föreslår dock förändringar som riskerar att försämra samverkan mellan hem och skola. Dessa viktiga samverkansfunktioner skulle istället kunna bibehållas och utvecklas om verksamheterna gavs de resurser och möjligheter som krävs.

8.5 Huvudmän och rektorer ska ges stöd i att skapa förutsättningar för undervisningsuppdraget

Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan ge såväl stöd som inspiration i arbetet med att planera och organisera för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag, samt för organisation av viktiga kringfunktioner för förskolans och skolans större uppdrag.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

8.6 Bedömning om att förtydliga huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektorn

Utredningens bedömning: Det bör övervägas att i skollagen förtydliga huvudmannens ansvar att ge rektorn förutsättningar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Det bör också övervägas att förtydliga huvudmannens ansvar för att ge rektorn förutsättningar att fördela resurser och ansvarsområden inom ramen för sin enhets inre organisation med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Föräldraalliansen Sverige delar utredningens bedömning
Se också avsnitt 8.4.

9 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

Utredningens förslag: Omfattningen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag regleras och ska därför följas upp och utvärderas.

Föräldraalliansen Sverige tillstyrker förslaget.

10 Ikraftträdande

Föräldraalliansen Sverige avstår från att lämna synpunkter på detta förslag.

Regeringen har i närtid publicerat ett stort antal omfattande betänkanden på skolområdet som delvis överlappar varandra. Önskvärt är att omfattande förändringar sker vid samma tidpunkt och genomförs med tid för implementering och information till alla berörda, även elever och vårdnadshavare.

Stockholm 2025-06-10

Gabriella Mattsson
Ordförande

Föräldraalliansen Sverige är en nationell intresseorganisation för föräldrar och föräldrasammanslutningar och utgör ett samarbetsorgan för dessa.

Förbundets övergripande ändamål är att ur ett föräldraperspektiv verka för en utveckling av samhället som främjar varje barns allsidiga utveckling, lärande och hälsa.

Förbundet är partipolitiskt, fackligt och religiöst obundet.